

สภาพปัญหาและความต้องการ ในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาตาม
ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ในสถาบันราชภัฏ

นางชุติมณฑน์ เตชะไตรศักดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสุขศึกษา ภาควิชาพลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-639-492-4

ลิขสิทธิ์บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**STATE, PROBLEMS AND NEEDS IN THE INSTRUCTIONAL
MANAGEMENT OF ENVIRONMENTAL EDUCATION
ACCORDING TO THE OPINIONS OF ADMINISTRATORS AND
INSTRUCTORS IN RAJABHAT INSTITUTES**

Mrs. Chutimon Techatraisak

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Health Education
Department of Physical Education**

Graduate School

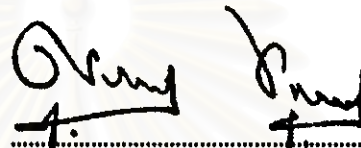
Chulalongkorn University

Academic year 1998

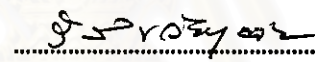
ISBN 974-639-492-4

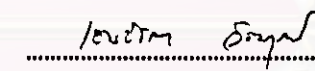
หัวข้อวิทยานิพนธ์ สภาพ ปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ในสถาบันราชภัฏ
โดย นางชุติมณฑน์ เตชะไตรศักดิ์
ภาควิชา พลศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์

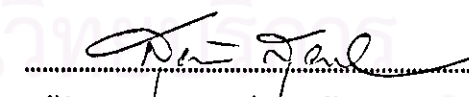
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชุติววงศ์)

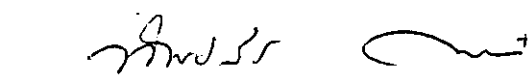
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.รัชณี ชวัญบุญจัน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์ลิริ กาญจนवासี)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ชุดนิพนธ์พิเศษ : สภาพ ปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ในสถาบันราชภัฏ (STATE, PROBLEMS AND NEEDS IN THE INSTRUCTIONAL MANAGEMENT OF THE ENVIRONMENTAL EDUCATION ACCORDING TO THE OPINIONS OF THE ADMINISTRATORS AND INSTRUCTORS IN RAJABHAT INSTITUTES) อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เอ็ม อรรถ วัฒนบูรานนท์, 188 หน้า ISBN 974-639-492-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพ ปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ในสถาบันราชภัฏ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและอาจารย์ จำนวน 247 คน แยกเป็นผู้บริหารจำนวน 86 คน และอาจารย์จำนวน 161 คน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง และวิเคราะห์ข้อมูลโดย หาค่าร้อยละ มีชดเชยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยมีดังนี้

ด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร พบว่า

1. สภาพการบริหารการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ผู้บริหารนำสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญต้องรีบแก้ไขมาเป็นประเด็นในการจัดหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านบุคลากรมีการพัฒนาโดยการเพิ่มพูนความรู้ โดยการปฐมนิเทศให้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อโสตทัศนูปกรณ์ มีการสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ และด้านงบประมาณใช้ในการจัดประชุม อบรมและสัมมนาวิชาการ

2. ปัญหาในการบริหารการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ด้านสื่อโสตทัศนูปกรณ์ บุคลากร วิธีการจัดการและงบประมาณ

3. ความต้องการในการบริหารการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับความต้องการ คือ ด้านบุคลากร สื่อโสตทัศนูปกรณ์ วิธีการจัดการและงบประมาณ

ด้านการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามความคิดเห็นของอาจารย์ พบว่า

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านเนื้อหาวิชา อาจารย์เลือกปัญหาที่วิกฤตด้านสิ่งแวดล้อมมาเป็นประเด็นหัวข้อที่จะสอนและปรับให้สอดคล้องกับโปรแกรมสิ่งแวดล้อมศึกษา เนื้อหาวิชาที่สอนมากที่สุดคือนิเวศวิทยา มีการจัดให้เป็นวิชาบังคับในระดับปริญญาตรี มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและเน้นการปฏิบัติ ที่ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วิธีการสอนและกิจกรรมให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนที่ใช้มากที่สุดคือ ของจริงและตัวบุคคล การวัดและประเมินผลที่ใช้คือ การสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย และประเมินผล โดยใช้แบบอิงเกณฑ์และอิงกลุ่ม

2. ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ด้านวิธีการสอนและกิจกรรม สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และเนื้อหาวิชา

3. ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับความต้องการคือ ด้านวิธีการสอนและกิจกรรม การวัดและประเมินผล สื่อการเรียนการสอนและเนื้อหาวิชา

ภาควิชา พลศึกษา
สาขาวิชา สุขศึกษา
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิติต *นิติต 101.92*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *101.92 อรรถ วัฒนบูรานนท์*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

#3970450927 : MAJOR HEALTH EDUCATION

KEY WORDS : INSTRUCTIONAL MANAGEMENT/ ENVIRONMENTAL EDUCATION /RAJABHAT INSTITUTES
CHUTIMON TECHATRAISAK : STATE, PROBLEMS AND NEEDS IN THE INSTRUCTIONAL
MANAGEMENT OF THE ENVIRONMENTAL EDUCATION ACCORDING TO THE OPINIONS OF
THE ADMINISTRATORS AND INSTRUCTORS THESIS ADVISOR : ASST. PROF. DR.AIMUTCHA
WATTANABURANON Ed.D. 188 pp. ISBN 974-639-492-4

The purposes of this research were to study the state, problems and needs in the instructional management of the environmental education according to the opinions of the administrators and instructors in Rajabhat Institutes. Two sets of questionnaires, constructed by the researcher, were used to collect data from the sample which consisted of 86 administrators and 161 instructors. The data were analyzed by means of percentage, arithmetic means and standard deviations.

The results were as follows:

In the area of the instructional management of environmental education according to the administrators' opinions.

1. The state of instructional management of environmental education showed that the administrators considered urgently important problems as issues for environmental education curriculum formation. They had the personnel development by orientation the instructors in the instructional environmental education. Budget was sufficiently allocated for the media/audio-visual aids and the most used for committee, seminar and training.

2. Problems in the instructional management of environmental education as a whole were at a high level. Those important problems were media/audio-visual aids, personnel, management method and budget respectively.

3. The needs of the instructional management of environmental education as a whole were at a high level. Those important needs were personnel, media/audio-visual aids, management method and budget respectively.

In the area of the instruction of environmental education according to the instructors' opinions.

1. The state of the instruction of environmental education indicated that the critical environmental problems were chosen as teaching topics for the course content and adjusted to fit the environmental teaching program, it was also found that ecology was the most taught content. Environmental education became a compulsory undergraduate course. The objectives of learning were knowledge, understanding, awareness and emphasized on the students' practice and participation to solve environmental problems and conservation environment. The instructional method and activities was a student-centered. The most used of instructional media were real things and specialists. The measurement and evaluation used achievement test concerning cognitive, affective and psycho-motor domains together and evaluation with criterion and norm reference evaluation were also employed.

2. Problems in the instruction of environmental education as a whole were at a high level. Those important problems were instructional methods and activities, instructional media measurement and evaluation and content respectively.

3. The needs of environmental education instruction as a whole were at a high level. Those important needs were instructional methods and activities, measurement and evaluation, instructional media and content respectively.

ภาควิชา พลศึกษา
สาขาวิชา สุขศึกษา
ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิติกร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

๘

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอ็มอัชณา วัฒนบูรานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ข้อคิดเห็น ตลอดจนตรวจแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ พิชรา กาญจนารัตน์ รองศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ศรีสุโขะ รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ ปิยะกาญจน์ รองศาสตราจารย์ ดร.รัชนี ขวัญบุญจัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลาวัญญ์ สุกกรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทพวาทิ หอมสนิท ดร.จันทรวีภา ดิลกสัมพันธ์ อาจารย์ศุภลักษณ์ วัฒนาวีทวัส ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขแบบสอบถาม และกรุณาให้คำแนะนำและความช่วยเหลือมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณอธิการบดีสถาบันราชภัฏทุกแห่งและผู้บริหารและอาจารย์ในสถาบัน ราชภัฏทุกท่าน ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดชัยนาท ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่และทีมงานพิมพ์คอมพิวเตอร์สาธารณสุขจังหวัดชัยนาท ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ได้ให้ชีวิตที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และเป็นกำลังใจในความ สำเร็จมาตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อบุญชัย และคุณแม่ลัดดาวัลย์ เตชะไตรศักดิ์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจในการศึกษาเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.บงกชรัตน์ เตชะไตรศักดิ์และ ผศ.ดร.ทิพย์สิริ กาญจนวาสิ ที่ได้กรุณาช่วยแก้ไข บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ให้ด้วยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ นายแพทย์ชัยรัตน์ เตชะไตรศักดิ์ ที่กรุณาให้การสนับสนุนและให้กำลังใจมา โดยตลอด ขอขอบคุณ ด.ช.ภูผา และ ด.ช.ภากร เตชะไตรศักดิ์ ที่ให้ความช่วยเหลืองานพิมพ์ บางส่วน

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย เป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้ทุน อุดหนุนการวิจัยในครั้งนี้

ชุติมณฑน์ เตชะไตรศักดิ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	6
1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ.....	50
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ.....	61
2.4 สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	66
3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	68
3.1 ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย.....	68
3.2 กลุ่มตัวอย่าง.....	68
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย.....	68
3.4 วิธีสร้างเครื่องมือ.....	69
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	70
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	72
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	112
รายการอ้างอิง.....	143
ภาคผนวก.....	153
ประวัติผู้เขียน.....	188

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนและร้อยละของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน.....70
2	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามสถานภาพ.....74
3	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการบริหารการ จัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านวิธีการจัดการในสถาบันราชภัฏ.. 76
4	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการบริหารการ จัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านบุคลากร ในสถาบันราชภัฏ.....77
5	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการบริหารการ จัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านสื่อสโสตทัศนูปกรณ์ใน สถาบันราชภัฏ..... 79
6	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการบริหารการ จัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านงบประมาณในสถาบันราชภัฏ..... 80
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับ ความต้องการการบริหารจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านวิธีการจัดการ ในสถาบันราชภัฏ.....81
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับ ความต้องการการบริหารจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านบุคลากร ในสถาบันราชภัฏ..... 83
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับ ความต้องการการบริหารจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านสื่อสโสตทัศนูปกรณ์ ในสถาบันราชภัฏ..... 84
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับ ความต้องการการบริหารจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านงบประมาณ ในสถาบันราชภัฏ.....86

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับ ปัญหาและความต้องการในการบริหารการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อม ศึกษา ในสถาบันราชภัฏ.....87
12	จำนวนและร้อยละของอาจารย์จำแนกตามสถานภาพ.....88
13	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านเนื้อหาวิชา ในสถาบันราชภัฏ.....91
14	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านวิธีสอนและกิจกรรม ในสถาบันราชภัฏ.....95
15	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านสื่อการเรียนการสอน ในสถาบันราชภัฏ.....99
16	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล ในสถาบันราชภัฏ.....101
17	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับ ความต้องการการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านเนื้อหาวิชา ในสถาบันราชภัฏ.....103
18	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับ ความต้องการการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านวิธีสอนและ กิจกรรม ในสถาบันราชภัฏ.....105
19	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับ ความต้องการการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านสื่อการเรียน การสอน ในสถาบันราชภัฏ.....107
20	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับ ความต้องการการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านการวัดและ ประเมินผล ในสถาบันราชภัฏ.....109
21	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับ ปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ในสถาบันราชภัฏ.....111